

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Barbary Pořízkové a JUDr. Pavla Molka v právní věci žalobce: **Mgr. F. Š.**, proti žalovanému: **město Strakonice**, se sídlem Velké náměstí 2, Strakonice, na ochranu proti nečinnosti žalovaného, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 10. 6. 2021, č. j. 61 A 22/2021 - 10,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobce (dále „stěžovatel“) se kasační stížností domáhá zrušení v záhlaví označeného usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích, jehož I. výrokem nebylo stěžovateli přiznáno osvobození od soudních poplatků a II. výrokem mu nebyl ustanoven zástupce pro řízení o žalobě.

[2] Krajský soud vyšel v napadeném usnesení z judikatury NSS, podle které je při zvažování, zda účastníku řízení přiznat osvobození od soudních poplatků a ustanovit zástupce, jehož odměnu a hotové výdaje hradí stát [§ 36 odst. 3 a § 35 odst. 10 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“)], třeba brát v úvahu také charakter vedeného sporu, aby nedocházelo ke zneužívání uvedených institutů. Osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce tak může být např. odepřeno účastníku řízení (byť nemajetnému), který vede s různými veřejnými institucemi množství sporů týkajících se poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, které často

pokračují jako spory soudní, a přitom nejde o spory mající vztah k podstatným okolnostem účastnickovy životní sféry.

[3] Stěžovatel se v nynější věci domáhá ochrany proti nečinnosti ve věci žádosti o poskytnutí velmi širokého spektra informací týkajících se činnosti žalovaného. Podle hodnocení krajského soudu z ničeho nevyplývá, že by tyto informace měly vztah k podstatným okolnostem stěžovatelova života, spor je evidentně vyvolán jeho zájmem o věci veřejné. Přímo ze žádosti o poskytnutí informací také plyne, že byla adresována 72 správním orgánům. Stěžovatel tedy vede množství sporů týkajících se poskytování informací, na což má plné právo, krajský soud však neshledal žádný rozumný důvod pro to, aby náklady na vedení takových řízení nesl stát.

[4] Uzavřel proto, že s ohledem na povahu sporu je namístě stěžovateli osvobození od soudních poplatků nepřiznat. Jelikož nejsou splněny předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, nemohou být splněny ani předpoklady pro ustanovení zástupce z řad advokátů. Ustanovení zástupce navíc není nezbytné k ochraně práv stěžovatele (§ 35 odst. 10 s. ř. s.), neboť stěžovatel byl advokátem a je tedy osobou odborně způsobilou v oblasti práva.

II. Obsah kasační stížnosti

[5] Stěžovatel v kasační stížnosti vysvětlil, že se dlouhodobě zabývá legislativou v oblasti veřejné správy a samosprávy, proto se domáhal ochrany proti nečinnosti žalovaného.

[6] Postup krajského soudu hodnotí jako nezákonný, porušující principy právního státu, diskriminační vůči vězněným osobám, a to zvláště těm se zdravotním postižením.

[7] Navrhuje proto zrušení napadeného usnesení a přikázání věci k projednání a rozhodnutí jinému senátu krajského soudu.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[8] Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou, proti rozhodnutí, proti kterému je podání kasační stížnosti přípustné, a z důvodů, které zákon připouští (§ 102 a násl. s. ř. s.). Stěžovatele v nynějším řízení netíží poplatková povinnost ani povinnost být v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem, jelikož podává kasační stížnost proti procesnímu usnesení krajského soudu, kterým se nekončí řízení o žalobě (srov. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, č. 3271/2015 Sb. NSS).

[9] Nejvyšší správní soud napadené usnesení přezkoumal v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů. Ověřil také, zda netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.). Dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

pokračování

[10] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.*

[11] Podle § 35 odst. 10, věty první, s. ř. s. *navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotově vydaje zástupce a odměnu za zastupování osoby uvedené v odstavci 2 platí v takovém případě stát.*

[12] Již krajský soud přílehavě odkázal na rozsudek NSS ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66, č. 2601/2012 Sb. NSS, podle kterého: „[i] když účastník je nemajetný, takže by zásadně bylo namíste přiznat mu osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), může mu soud výjimečně toto dobrodiní odepřít, a to zejména pro povahu sporu či sporů, které účastník vede. O výše uvedený případ se může jednat, vede-li účastník s různými veřejnými institucemi množství sporů týkajících se poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, které často pokračují jako spory soudní, a přitom nejde o spory mající vztah k podstatným okolnostem účastnickovy životní sféry (netýkají se, a to ani nepřímo, účastnickova majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí, nýbrž jde o spory vyvolané účastnickým zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí)“.

[13] V posuzované věci se stěžovatel domáhá ochrany proti nečinnosti ve věci žádosti o poskytnutí informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím, a to ve vztahu k činnosti žalovaného. Z tvrzení stěžovatele ani ničeho jiného nevyplývá, že by požadované informace měly jakýkoli vztah k podstatným okolnostem jeho života, naopak je zřejmé, že jde o spor vyvolaný jeho zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí. Tento závěr dále umocňuje skutečnost, že stěžovatel totožnou žádost adresoval mnoha správním orgánům.

[14] Jak již uvedl krajský soud a opakovaně též soud zdejší (viz např. rozsudky ze dne 17. 5. 2021, č. j. 3 As 109/2021 - 15, ze dne 20. 5. 2021, č. j. 4 As 114/2021 - 21, ze dne 28. 5. 2021, č. j. 5 As 112/2021 - 19), stěžovatel má plné právo vést tyto spory, dává-li mu objektivní právo procesní možnosti tak činit. Není však důvod, aby náklady na vedení těchto řízení za stěžovatele nesl stát formou osvobozování od soudních poplatků. Osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím osobám s nízkými příjmy vést bezplatně řízení podle své libosti. Jeho úkolem je zajistit, aby osobám, které nemají dostatek prostředků a u nichž je namíste, aby soudní řízení vedly (neboť jde o věc skutečně se dotýkající jejich životních okolností), nebránil nedostatek prostředků v účinné soudní ochraně. Takovou povahu však nyní vedené řízení nemá. Jelikož stěžovatel „vrší“ správní a soudní řízení (například tím, že stále dokola napadá procesní rozhodnutí soudů či postup správních orgánů, přestože v právně totožných věcech stěžovatele již byl pravomocně vysloven závazný názor kasačního soudu), aniž důsledně váží důvodnost svého postupu, je správné, aby stěžovatel vedl soudní

řízení s vědomím jeho nákladů a aby uhradil soudní poplatek (srov. rozsudek NSS ze dne 14. 11. 2012, č. j. 6 Ans 14/2012 - 11).

[15] Krajský soud tedy správně uzavřel, že s ohledem na povahu sporu je namístě stěžovateli osvobození od soudních poplatků odeprít.

[16] Jelikož stěžovatel nesplnil podmínky pro osvobození od soudních poplatků, nemohl mu krajský soud ani ustanovit zástupce pro řízení (§ 35 odst. 10 s. ř. s.). V řízení o žalobě nadto není zastoupení advokátem povinné.

[17] K návrhu stěžovatele na přikázání věci jinému senátu krajského soudu Nejvyšší správní soud uvádí, že soudní řád správní (na rozdíl od občanského soudního řádu) v § 9 umožňuje přikázání věci toliko jinému soudu, nikoli jinému soudci, potažmo jinému senátu téhož soudu. Z povahy věci proto Nejvyšší správní soud k tomuto návrhu přistoupil jako ke kasačnímu důvodu podřaditelnému pod § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s., tj. tvrzené zmatečnosti soudního řízení, spočívající v tom, že v něm pro svou podjatost rozhodovali vyloučení soudci.

[18] Z kasační stížnosti je zřejmé, že stěžovatel spatřuje důvod podjatosti v procesním postupu v řízení. Ten však podle § 8 odst. 1, věty třetí, s. ř. s. nemůže být důvodem k vyloučení soudce z projednávání a rozhodnutí věci (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 6. 2003, č. j. Nao 25/2003 - 47). Tato argumentace tedy není opodstatněná.

IV. Závěr a náklady řízení

[19] Ze shora uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost je nedůvodná, a proto ji zamítl podle § 110 odst. 1, věty poslední, s. ř. s.

[20] Výrok o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. července 2021

JUDr. Radan Malík
předseda senátu